СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 9. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 16. січня 1943. No. 9. Jersey City, N. J. Saturday, January 16, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

НЕМА ТЕРТЬ МІЖ ВАШИНҐТОНОМ І ЛОНДОНОМ ЧЕРЕЗ АФРИКУ

Тому, що з ріжних боків поширюються вісти, що настало велике непорозуміння між департаментом стейту в Вашингтоні й міністерством заграничних справ у Лондоні через французьку політику в Африці, Бренден Брекен, британський міністер інформацій, заявив виразно й рішучо, що всі ті вісти безосновні й неправдиві.

ЯК СЛУЖАТЬ АМЕРИЦІ?

Невелика українська греко-кат. парохія при церкві св. О. Миколая в Майнерсвил, Па., дала досі американській армії (летунській силу, фльоті й армії) 158 вояків. В тому числі є трьох офіцирів, 19 сержантів і 14 капралів.

ТАКИ ЦІЛКОМ НЕ ВЕЗЕ В УКРАЇНІ

Відомий бостонський часопис „Крисчіен Саєнс Монітор" пише, що націстівська радіова програма в Берліні тепер в добрім клопоті, як представляти відносини і події в Україні. Бо як тільки німці ввійшли на українські землі, то голосилось постійно німецькому народови, яка то багата Україна, та що з неї вони дістануть. А тепер виходить на таке, що нічого не дістали, а ще й саму землю мусять залишати. Скрахувала теж і справа кольонізації України, яку розголошувало берлінське радіо.

СОВЕТСЬКА АМБАСАДА ПРО ЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ В УКРАЇНІ

Інформаційний Бюлетен совєтської амбасади в Вашинґтоні, як подає ОНА, згадує за те, що націстівська влада зігнала в днях 26 і 27 серпня 1942 року до Луцька на Волині 20,000 жидів ніби для реєстрації, а наділі всіх їх розстріляла. В Сарнах мали розстріляти 18,000 жидів у такий самий спосіб. В тому самому місті мали розстріляти на весні минулого року 14,000 росіян і українців, а 26. серпня мали розстріляти в Рівнім 850 українців і 1,600 жидів. Той самий Бюлетен подає, що як німці заняли Київ і Дніпропетровськ, то розстріляли 60,000 місцевого населення.

З МАЛОЇ ПАРОХІЇ 127 ХЛОПЦІВ В АРМІЇ

Українська греко-кат. парохія в Гановер, Па., що має всього яких 150 родин, дала досі американській армії й фльоті 127 хлопців. Стільки саме є зірок на їх Прапорі Служби.

УКРАЇНСЬКА МАТИ—ПОСИЛАЄ ЖЕЛАННЯ 15 СВОЇМ ДІТЯМ

Через канадійський часопис „Будучність Нації" зложила желання з нагоди Різдва і Нового Року своїм дітям Анна Вахна з Стюартбурн, Манітоба. Отся мама 15 дітей посилає через ґазету „мамині найщиріші желання" усім тим дітям „розкиненими по цілій Канаді й Америці". Ті діти такі: Ілля, лікар-дентист, і Теодозій, студент університету, обидва в Торонті. Антін, лікар в Віндзор, Онт. Володимир, учитель в Авкбурн, Ман. Козма і Борис в канадійській армії. Оля, учителька в Тостой, Ман. Ева, в школі в Винніпеґу, Клявдія, учителька в Толстой, Ман. Верна, учителька в Толстой. Та ще доньки: Олена, Катерина, Марія та Софія. Многі з них віддані, а та остання, віддана, в Клівленд, Огайо. Часопис, згадуючи за ту маму, додає, „як ся простенька мати багато вище стоїть від всіляких наших „ніби інтеліґентів", які не зуміли виховати для народу добрих синів і доньок.

СТЕМФОРДСЬКИЙ КАЛЕДЖ НА ЛІСТІ ФІЛІЇ УНІВЕРСИТЕТУ

Ректорат Українського Католицького Каледжу в Стемфорд, Конн., оголосив телеграму, одержану від Католицького Університету в Вашинґтоні, в якій кажеться, що Каледж св. Василія зістав втягнений тим університетом на лісту „філіяльних Каледжів" на протяг 1943—1945 років. Тим робом, пише „Шлях", научні ступні Стемфордського Каледжу дістають таку вагу, якби були надані Католицьким Університетом у Вашингтоні.

ЗГИНУВ НА ПАЦИФІКУ

Юрій Лазар, років 21, брат о. І. Лазара, укр. кат. священика з Стемфорд, Конн., що служив в американській маринарці, згинув підчас морської битви з ворогом на водах полудневo-західнього Пацифіку. Походив з Скрентон, Па.

АРХИПЕНКО ЩЕ НА ОДНІЙ ВИСТАВІ

На виставі „Артістс фор Вікторі" в Метрополітен Мюзіум в Ню Йорку є виставлений, як уже було подано, „Мойсей" Олександра Архипенка, а тепер є ще виставлені інші твори цього великого мистця в Букголц Ґелері й Вилард Ґелері (32 Іст 57 вулиця, Ню Йорк) на виставі під назвою „Американська скульптура нашої доби".

Аліянти Перемагають на Усіх Фронтах

НЕ МОЖУТЬ НАЙТИ КВІЗЛІНҐА В УКРАЇНІ

Совєтський письменник Олександер Корнійчук пише в статті п. н. „Україна в огні" між іншим таке: „Німці шаліють. Вони думали, що в Україні, так як в Франції чи Норвеґії, вони знайдуть зрадників в рядах української інтеліґенції, що вони знайдуть українських квізлінґів. Та вони грубо перерахувалися. Ні одного письменника, ні одного вченого не найшли, що зрадив би свою країну".

О. ЖАН ВІЗИТАТОРОМ ПОЛОНЕНИХ

„Світло" подає: Бувший військовий духовник при Головний Команді Української Армії, а тепер греко-католицький парох в Отаві, о. Йосафат Жан, зістав номінований візитатором полонених і є уповажнений роздавати між ними дарунки від Папи.

ТРИ КЛИЧІ ПОНЕВОЛЕНИХ ЛИТОВЦІВ

З поневоленої німцями Литви доносять, що литовське підпілля поширює між литовцями ось такі кличі: Нема ліпших і гірших литовців і всі діти Литви повинні жити між собою у братній згоді; виконувати німецькі розпорядження з якнайбільшою резервою; литовці нічого собі так дуже не бажають, як звільнення від своїх визволителів.

ШЕВЧЕНКО „РОСІЯНИНОМ"

В дописі з Монтреалю до „Канадійського Фармера" (з 6. січня) пишеться, що в монтреальськім „Стандарді" з 26. грудня 1942 є поміщені відбитки большевицьких афішів, якими большевики закликують совєтських громадян до боротьби з фашистами. На одній відбитці є вимальований Тарас Шевченко. Нагорі над образом і життєписом є такий заголовок: Шевченко був російським поетом, артистом і революціонером.

70 ПІДПОЛЬНИХ ҐАЗЕТ У ПОЛЬЩІ

ОНА подає, що в московській „Правді" пишеться про те, що в Польщі існує сімдесять підпольних ґазет, які читає населення, що бойкотує німецьку пресу.

СТАН УКР. КАТ. ДУХОВЕНСТВА В КАНАДІ

„Світло" подає: З кінцем 1942 року Українська Греко-католицька Дієцезія в Канаді мала 104 священиків, 8 діяконів і 10 дієцезальних питомців.

На Кавказі совєтські війська пішли вперед 26 миль, а над Доном відпирають сильну німецьку контрофензиву. В Тунісі французькі частини, підперті американськими летунами, здобули дві важні позиції в горах. Американські торпедовці відігнали японську фльоту біля Ґвадалканал. Британські летуни скинули 100 тон бомб на Ессен, великий промисловий центр у Рурщині. В Лівії Восьма Британська Армія готова до наступу. Кажуть, що ґен. Ромель буде пробувати ставити оборону якнайдовше, але його судьба запечатана. Китайці відбили від японців два міста в провінції Гонан.

РУМУНІЗУЮТЬ ОДЕСУ

ОНА подає з Москви, що населення Одеси зменшилось на половину, та що румунська окупаційна влада заборонила вживати української мови і видавати українські та російські ґазети. Місцеві ґазети виходять виключно в румунській мові. Ці вісти мають бути подані за націстівською газетою „Донав Цайтунг". Далі подається, що в Одесі населення голодує, бо здобувши Одесу німці обграбили населення до останного бохонця хліба.

„СХІДНІ КРЕСИ" І СІКОРСКІ

„Нови Сьвят" подає звіт з віча в Дітройті, на якому говорив ґен. Сікорскі, премієр польського уряду на вигнанню. У відповіди на закиди, що не дбає за „креси", подав він, між иншим, таке:

„Забувають, що то я боровся за ті креси, що я боронив Львова, що я боронив потім кресів як начальник Польської Ґрупи і начальник Пятої й Третьої Армії... Хай деякі крикливі поляки теж не забувають, що це саме я добув міжнародне признання східних границь з боку Ради Амбасадорів і що це я, як міністер справ військових, покликав до життя Корпус Охорони Погранича саме для оборони нетикальности тих границь".

10 КОНҐРЕСМЕНІВ З ПОЛЬСЬКОГО РОДУ

„Нови Сьвят" помістив спільну фотографію конґресменів польського походження. Є їх у теперішньому конґресі 10 осіб. Кореспондент ґазети до цього додає, що пословиця каже, що „де є трьох поляків, там є двох забагато", але в тому випадку, каже кореспондент, маємо до діла „з виїмком".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Яких Маємо Вояків в Армії?

Коли читати те, що передають ріжні кореспонденти, що відвідують американських хлопців, що є в армії, фльоті, чи маринарці, то нема ніякого сумніву щодо військової моралі. З усіх боків чутний від вояків один голос: посилайте нас чимскорше у бойові лінії, щоб чимскорше розправитись з ворогами, кінчити війну і вертати домів.

Та бувають ще й іншого роду звідомлення, що вказують на інші питоменности американського характеру. Маємо тут на думці ось тих пятьох братів Соливанів з Айови, що зголосились разом до маринарки зараз по підступнім нападі японців на Перл Гарбор, та ще під умовою, щоб їх призначили до служби на однім і тім самім кораблі. Хотіли бути разом, щоб разом мати нагоду пімстити смерть свого спільного, дорогого друга, що згинув підчас японського нападу на Перл Гарбор.

Їх воля сповнилась. Всі дістались згодом на один і той самий американський кружляк Джуно і всі разом брали участь у славних морських боях біля Ґвадалканал, де то американці завдали японцям величезних втрат. Та разом з тим і затонув теж і американський кружляк Джуно. А тепер маринарка повідомила батька і матір ось тих пятьох братів, що нема й про них вістки... Значить, що можна рахувати їх між тими, що славно загинули. Бо тільки якесь чудо могло їх виратувати. Але на те є слаба надія, хоч нею потішають матір пропавших...

І замітне ще й те, що сказала матір, коли їй подали вістку про те, як є з її синами. Сказала серед сліз і радости: „Хлопці бажали собі, щоб так сталось! Я знаю це..." І додала, що хлопці, як писали до неї з війни, то завжди додавали: Мамо, держися добре! Так якжеж їй тепер не держатись!

"З ОКУПОВАНОЇ РОСІЇ"

Під таким наголовком помістив „Соціялістичний Вєстник" статтю С. Шварца про те, що діється на забраних німцями від Совєтів землях. Стаття написана на підставі тих матеріялів, що їх автор знайшов в берлінськім „Новім Слові", якого числа одержав (від травня до жовтня 1942). Автор стверджує, що на жаль нема в тих числах нічого про спротив населення, бо, очевидно, націстична цензура не допустилаб таке друкувати. Навіть є мало про переслідування жидів. Про те останнє можна тільки припадково дізнатись, коли, наприклад, у дописі з Басарабії чи Одеси, що є під румунською адміністрацією, пишеться, що там „вже нема жидів", чи в дописі з Дніпрепетровська, де сказано, що перепис міста виказує тільки 377 жидів. Тяжко теж виробити собі погляд про адміністрацію краю. По містах є форма влади дуже ріжноманітна: в Дніпропетровську і Николаеви, наприклад, стоять на чолі міста городські комісарі (німці), в Орлі є „бурмістр", в Одесі „губернатор", в Смоленську перебрали владу в місті „ліпші люди", такі як проф. Базилевський, Єфімов, доцент Соловєв і т. п. Ті люди, як видно, намагались „співпрацювати" з німцями та італійцями, що заняли місто. Управа міста поділена на ріжні відділи: шкільний, соціяльний, здоровля, фінансів, торговлі й т. п. Таке є і в інших містах, а в Дніпропетровську, наприклад, є ще „відділ мистецтва", а в Києві „відділи пропаґанди". Всюди видаються місцеві ґазети. В серпні нараховано на території одного тільки Українського Райхскомісаріяту, пише Шварц, 70 ґазет. Але це все пів-урядові й для урядових цілей, а не самостійні видавництва. З звітів у ґазеті видно, що найбільше турбуються місцеві управи проблемою освіти, санітарними справами та запобіганням нужді. Хоч крайна нужда, люди пробують вдержувати культурне життя. В школах учать нераз при температурі нижче зера. Функціонують театри, як от в Києві, Дніпропетровську, Одесі, Симферополі, де виступають місцеві мистецькі сили. Всюди слідний натиск на „співпрацю". Присвячується багато місця описам, як от школярі в Дніпропетровську збирали металь для німецького промислу, чи як Псков святкував „річницю визволення", а городський голова, В. М. Черепенкін (Черепенкін), підносив „трикратне Спасибіг... великому вождови германського народу". Ось такі факти, пише Шварц, ґазета широко й докладно описує. З описів виходить, що дуже тяжко пізнати душу молоді й молодої інтеліґенції, що залишилась по відступі Совєтів. Вони не довіряють нікому і скривають свої справжні думки і бажання.

Департамент Стейту Ніби "Проти Совєтів"

„Карпатска Русь" з 8. січня пише, що „державний департамент у Вашінґтоні має свою власну політику щодо відношення до малих держав, що окружають Совєтський Союз". Каже, що „про ту політику мало пишеться в американській пресі і широка американська публика мало про неї знає". Ось та політика ніби малаб полягати в тому, щоб „давати протекцію і піддержку всім сусідам Росії, навіть тим, що ведуть війну з Росією". Це останнє відноситься до Мадярщини, Румунії й Фінляндії. Це має бути політика молодих дипльоматів, яких Дру Пирсон називає „бойсами-карієровичами", та які ніби походять з багатих родин і „глядять порозуміння не з Совєтським Союзом, а з отвертими ворогами Совєтського Союзу". Ось та, кажеться далі, „тайна антисовєтська політика наших молодих дипльоматів в державнім департаменті мобілізує тут сили не для кооперації з Совєтським Союзом, а для боротьби з ним". Це останнє відноситься до того, що малоб статись по війні. Знову „Карпатска Русь" пише, що „як сьогодня Совєтський Союз є потрібний для обезпечення перемоги над гітлеризмом, так по війні він буде потрібний для обезпечення мира в Европі й цілім світі".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. О. Николая, від, 127, повідомляє членів, місцевих і позамісцевих, що вибір уряду на 1943 рік відбудеться в неділю, 17. січня, в гали гр.-кат. церкви, по Сл. Божій. — Павло Володка, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.—Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 17. січня, в салі церковній, 74 Герис Еве, в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці важні збори. Буде заприсяження нового уряду на рік 1943, будуть звіти з діловодства за минулий рік, які зложать уряд і контр. комісія. На минулих зборах ухвалено, що кожний член має принести на зі збори рахунок, за скільки він закупив воєнних бондів. Вкладки повинні бути плачені що місяця на зборах, Союзі вкладки повинні бути заплачені найдалі до 25 що місяця. Коли член поступатиме не згідно зо статутом, буде суспендований. — Оекса Косюк, предс.; Іван Кокольський, секр.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, подає до відома всім своїм членам, що **річні збори** відбудуться в неділю, 17. січня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Кожний член має явитися і заплатити свою належитість, щоби можна вислати на час рахунок до гол .канцелярії. Як хто не заплатить буде суспендований і заплатить кару згідно зо статутом, що не явився на збори. Члени повинні хоч раз на рік зійтись і знати хто на будуче буде відповідальний за відділ. — За уряд: С. Волчанський, предс.; Т. Госинець, кас.; І. Чепа мол., секр.